

HIU KOGUJA 2 (18) 1994

INFOLEHT KOLLEKTSIONÄARIDELE

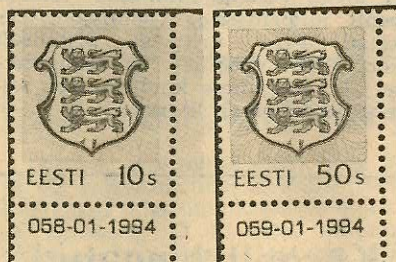
Ilmub 6 korda aastas.

Uued postmargid

On ilmunud

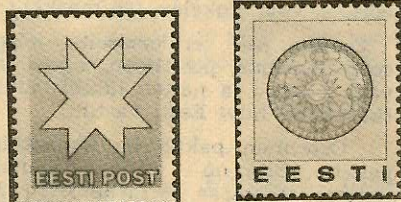
Eesti Posti tellimisel on valminud lisatiraažid 23. märtsil 1993. a. ilmunud 10- ja 50-sendistest markidest. Võrreldes eelmise (10 s puhul kahe eelmise) trükiga on kasutatud õhemat ja kreemikamat paberit. Markide liim on seekordsel trükil läikiv. Margid omavad tellimisnumbreid: 058-01-94 (10 s) ja 059-01-94 (50 s). Kindlat ja ühtset ülemaalist ilmumiskuupäeva neil pole. Eesti Postmark saadab neid ainult niisugustele postiasutustele, kust selle nominaaliga marke juurde tellitakse.

22. veebruaril ilmus 1-kroonine käibemark Toolse linnuse kujutisega. Tellimisnumber on 060-02-94 ja trükjarv 5 miljonit. Margi ja esmasümbriku (1994/2) kavandi autoriks on Jaan Saar.

Trükikoda «Vaba Maa» on kujundanud ja trükinud kaks uut kirjasulgejat. Rahvusliku motiiviga margid on trükitud 10 X 10 poognates — üks tekstiga Eesti Post, teine — Eesti. Tiraažid vatavalt: 750 000 ja 546 000.

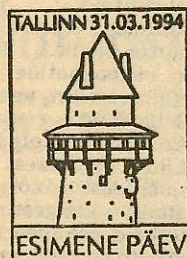

Ilmumas

31. märtsil tuleb müügile 3-kroonine postmark — Kiiu tornlinnus. Postmargi on kujundanud Jaan Saar. Poogen on 105 tk. Hammas-tus 14:14. Tiraaž 5 000 000.

31. 3. 93. Esimese Päeva tempel.

Eesti Üldlaulupidude 125. a. juubeliks on kolmemargise seeria kavandanud kunstnik Paul Luhten. Margid ilmuvad müügile 31. mail.

Teadmiseks

Alates 2. veebruarist on TALLINNA filatelistide VAHETUSKOHTUMISED 37. Keskkoolis (söökla saalis) kolmapäeval kella 16.30—19.00 ja laupäeval kella 10.00—12.30.

KOHTLA-JÄRVE KOKUTULEK on toodud 1 nädal varasemaks ja see toimub 20. märtsil. Kokutulek toimub kella 9.00—14.00 Kohtla-Järve I Keskkooli ruumides (Katse t. 2).

V. KARMI FILATEE-LIAOKSJON toimub 23. aprillil kella 9.00—14.00 Tallinna Peapostkontori suures saalis. OKSJONIMATERJALIDEGA SAAB TUTVUDA suure saali ees olevas fuažees 22. aprillil kella 16.00—22.00.

24. aprillil toimub järgmine TALLINNA KOKUTULEK. Asukohaks Tallinna 37. Keskkoool (Vilde tee 69). Algu 9.00. Lõpp 14.00.

14.—15. maini toimub Tallinna Peapostkontori suures saalis KOHTUNIKE SEMINAR. Teemaks on postiajalugu ja postiajaloo eksponaadid. Seminari peakorraldajaks on Soome Filatelistide Liit.

Aasta koolitust Soomes

Aasta tagasi alustas Soome Filatelistide Liidu juures tööd grupp tulevase rahvuslikul tasemel toimuvate filateliaanide koostamiseks. Toetamaks Eesti filateliat, pakuti võimalust kahe meie filatelisi osalemiseks koolitusprogrammis. Osavõtukulud võttis Soome pool enda kanda. Kahjuks ei õnnestunud Eesti-poolne osalejate valik ning tegelikkuses osutus käesoleva kirjajätk autor ainsaks osalejaks Eestist. Järgnev on lühivastus küsimusele: mis selle ürituse raames aasta jooksul on toimunud?

Toimunud on viis kokkusaamist. Lisaks avavestlusele on veel kahel korral õppus toimunud loengu või arutelu vormis — seega teoreetilises plaanis. Kahel korral on aga õppeülesandeks olnud praktilised hindamisülesanded filateliaanidele «Nordia 93» ja «Filatelia 93». Lisaks sellele on osavõtjad varustatud Soome Filatelistide Liidu poolt soome keelde tõlgitud FIP-i juhenditega näituseeksponaatide hindamiseks ning muude Soomes kasutatavate juhend- ja abimaterjalidega. Kõikvõimalike juhendmaterjalide puhul on väga oluline omada neist kaasaegseimat versiooni, sest muidu on oht ajale jalgu jääda.

Paar konkreetset näidet viimast seminarilt.

Alates esimesest jaanuarist 1995. aastast (Soomes rakendatakse seda juba alates käesoleva aasta algusest) muutub hindapunktide jagunemine postiajaloo kogude puhul:

	endine	uus
Käsitlus ja tähtsus	35	30
Teadmised ja uuringud	35	35
Seisund ja rareiteetsus	25	30
Esitus	5	5
	100	100

5 punkti võrra väheneb kogu tähtsuse eest antav punktide arv ja samavõrra suureneb rareiteetsuse eest saadav punktiosa.

Hindelehel on eraldatud ruum kohtunike märkuste ning ettepanekute jaoks. Pahatihti jääb see näitusest osavõtjale nii vajalik lõik kohtunike poolt kirja panemata. Soome Filatelistide Liidus on praegu koostamisel nimekiri kohtunike võimalikest märkustest ning ettepanekutest, mis on kavas trükkida hindamislehe seni kasutamata tahaküljele. Kohtunikel jääb üle vaid antud kogule sobivad märkused ja ettepanekud ristikestega ära märkida. Igati asjalik idee Eesti-maalgi teostamiseks.

Eesti Filatelistide Liidu jaoks ongi olulisim osasaamine Soomes tehtavast intensiivsest tööst hindamistaseme tõstmiseks. Tänu koolitusprogrammis osalemisele on mahukas komplekt juhendmaterjali Eestis olemas. Edasine tegevus on kavas suunata selle info viimisele kõigi huvilisteni. Muidugi eeldab see ka meie filatelistide aktiivsust.

Huvi ja aktiivsust on kõigil soovijatel võimalus näidata 14.–15. mail, kui Soome Filatelistide Liidu kohtunikekoolituse järjekordne seminar toimub Tallinna Peapostkontori suures saalis. Teemaks on postiajaloo eksponaatide hindamine. Ürituse ajakava on veel täpsustamisel. Selle kohta saab edaspidi teavet Eesti Filatelistide Liidu büroost. Liidu kohalikest liikmesorganisatsioonidest või allakirjutatult. Tahaks kangesti loota, et Eesti filatelistid oskavad vääriliselt hinnata pakutavat võimalust.

ELMO VIIGIPUU

62. FIP-i kongress

Bangkokis toimus pärast filatelia maailmanäitust FIP-i kongress, millest võttis osa 68 liikmesmaad. Uuteks liikmeteks võeti vastu Albaania, Armeenia, Tšehhi, Slovakkia, Sloveenia ja Ukraina.

1996. a. kinnitatud kolmele maailmanäitusele: märtsis Indoneesias, mais Torontos ja juunis-juulis Atlantases on veel kolm lisaettepanekut: Türgi (27. 09. — 6. 10. Istanbul), Kreeka (Ateena) ja Ungari (Budapest) poolt.

1994. aastal toimub FIP-i kongress 25.–26. 08. Söulis, Philakorea näituse järel.

Kongress rõhutas liikmesmaadele kohtunike jätkuva koolituse tähtsust, kohtunike võõrkeelte oskuse vajadust. Samuti tuleb tugevdada võitlust keelatud markide ja võltsingute vastu.

Tuletame meelde, et ka meil Eestis on vastu võetud võltsingutevastane otsus, kuid see on jäänud kahjuks ainult paberile. Igal klubiohtul või kokkufulekul leidub hulganisti võltsitud materjali. Tundub, et oleks vajalik kinnitada EFL-i poolt autoriteetne komisjon, kes kõigil EFL-i üritustel pisteliselt kontrolliks vahetus- ja müügimaterjali, sealjuures kindlasti iga selkohase signaali korral.

Kõrgelt hinnatud Eesti margid

Laialt levinud on nii Euroopas, kui ka mujal maailmas, postmarkide müük pakettidena: 25, 50, 100 ... 1000, 2000 erinevat. Lähim taoline suurem müügifirma meile on ehk Soomes Espoos asuv K. I. Österman.

50 erinevat postmarki kogu maailmast maksab Östermani hinnakirja järgi vaid 22 marka, 2000 erinevat — 130, 5000 erinevat — 520 marka.

Soome margipakid: 50 erinevat — 6.—, 100 — 10.—, 500 — 92.— marka.

Samas on Eesti 25 erinevat — 80 marka, 50 erinevat — 380.—, ja 100 erinevat 1920 marka. Läti 100 maksab 640 ja Leedu 100 605 marka. 242 erineva maa valikpakkidest ongi kõige kallimaks 50 erinevat ja 100 erinevat Eesti marki samakogusele seas. Eesti 25 erinevat-paketti edestas vaid Tokelau (96 marka).

Taoline, nii erakordselt kõrge eesti markide positsioon, on tõesti väga üllatav ja näitab ilmselt suurt (kasvatat) huvi Eesti vastu!

Österman pakub ka temaatilisi pakette. Siin on valikud hinnalt ühtlase tasemega — peamiselt 24 marka 100 erinevat (autot, hobust, rongi, lapsi jne.).

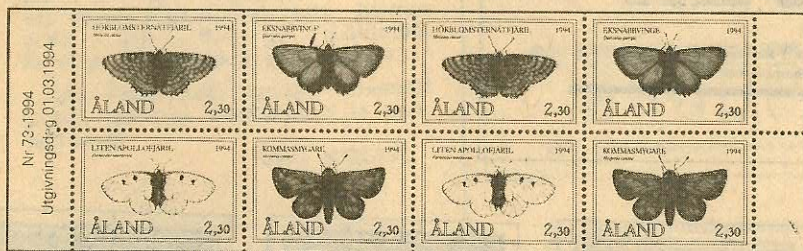
Eesti Posti eritemplid 1994. aastal

31. 01. 94	VALGA	Paju lahingu 75. aastapäev
12. 02. 94	TALLINN	Taliolümpiamängude Lillehammer '94 avamine.
12. 02. 94	TALLINN	Johan Laidoneri 110. sünni-aastapäev
23. 02. 94	PÄRNU	Konstantin Pätsi 120. sünni-aastapäev
27. 02. 94	TALLINN	Taliolümpiamängude Lillehammer '94 lõpetamine
23. 04. 94	TALLINN	Eesti Vabariigi Asutava Kogu kokkutuleku 75. aastapäev
23. 04. 94	TALLINN	Eesti Punane Rist 75
07. 06. 94	KURESSAARE	100 aastat Saaremaa laulupidusid
22. 06. 94	TALLINN	Soomepoiste ülemaailmne kokkutulek (50. aastapäev)
23. 06. 94	TALLINN	75 aastat võidust Landeswehri üle
26. 06. 94	TALLINN	EESTI—HOLLAND kabemaavõistlus nais-tele
08. 09. 94	TALLINN	Tallinna Lihatsunfti skraa 600. aastapäev
01. 12. 94	TARTU	75 aastat emakeelset TARTU ÜLIKOOLI

Postmarkide väljaandmise programm 1994. a.

Taliolümpiamängud LILLEHAMMER '94		26. 01. 1994
(055-01-94)	1.00+0.25	700 000
(054-01-94)	2.00	1 000 000
TOOLSE LINNUS		22. 02. 1994
(060-02-94)	1.00	5 000 000
KIIU LINNUS		31. 03. 1994
(062-xx-94)	3.00	5 000 000
EESTI ÜLDLAULUPIDUDE 125. JUUBEL (1869—1994)		31. 05. 1994
(066-xx-94)	Mark 1.00+0.25	1 000 000
(065-xx-94)	Mark 2.00	1 500 000
(064-xx-94)	Mark 3.00	1 500 000
(063-xx-94)	Plokk 15.00	150 000
WWF — LENDORAV (PTEROMYS VOLANS)		27. 06. 1994
(068-xx-94)	1.00	1 500 000
(067-xx-94)	2.00	1 000 000
(069-xx-94)	3.00	700 000
(070-xx-94)	4.00	700 000
4 MAKSIMUMKAARTI		
Euroopa CEPT		19. 07. 1994
(071-xx-94)	1.00	1 000 000
(072-xx-94)	2.70	1 000 000
RAHVARIIDED		23. 08. 1994
(073-xx-94)	1.00	2 000 000
(074-xx-94)	1.00	2 000 000
2 MAKSIMUMKAARTI		
KURESSAARE LINNUS		20. 09. 1994
(075-xx-94)	4.00	5 000 000
KUNSTIMUUSEUM 75		27. 09. 1994
(076-xx-94)	1.00	1 500 000
ÜRO (RAHVUSVAHELINE PERE AASTA)		18. 10. 1994
(077-xx-94)	1.00	1 500 000
JÕULUD '94		15. 11. 1994
(078-xx-94)	1.00	2 500 000
(079-xx-94)	2.00	1 000 000
2 MAKSIMUMKAARTI		
MARKIDE NOMINAALID VÕIVAD MUUTUDA.		

Siit nurgast ja sealt nurgast

Ahvenamaa Post pühitses 1. märtsil Ahvenamaa markide 10. aastapäeva. Pidupäevaks ilmus müügile liblikateaineline margivihik, milles 8 marki.

Soome 1993.a. kaueneimaks postmargiks tunnistati 2.30 margane pardiparve kujutav postmark 1993.a. aasta margivihikust. Kunstnik Erik Bruuni poolt kujundatud mark sai 2807 häält 10 813-st (25,96%).

Soome postmargikeskuse poolt on 5. novembril 1993 müügile lastud kogumik «Soome postmargivihikud 1993». Kogumikku on võetud kõik 1993. a. ilmunud Soome posti-, automaadi- ja klepsvihikud — kokku 7 eri vihikut: Sõpradele, Kuremõõk, Puuõõnelinnud, Sooputk,

Martta Wendelin, Vesilinnud ja Jõulupostivihik. Kogumiku müügihind on 130 marka. Vastavalt sellele ei ole Soome 1993. a. väljalastud postmarkide aastakogumikes vihkuid.

Kui suured haruldused võiks olla mingi Euroopa maa FDC-d? Saksamaal tehtud statistika näitab, et lisamaksuliste postmarkide esimese päeva ümbrikke on 1990.—1991. aastail tehtud 350 000 kuni 400 000 eksemplari. Üheks tipptulemuseks oli 1990. a. spordisarjast müüdnud 583 000 FDC. Arvud on suured.

«Apollo» postkaardipäevad

Soome postkaardikogujate ühing «Apollo» korraldas tänavu juba oma 10. postkaardipäevad, millest ka paaril «Hõbevalgelasel» oli võimalik osa võtta.

Näituse postkaardi oli kujundanud kunstnik Käpy Tarus, eritempli kavandanud tavakohaselt Martti Danška. Näitus toimus omaseksaanud hotelli «Intercontinentali» ballisaalis.

Rikkalikult olid varustatud kaupmeeste letid. Kui veel kaks aastat tagasi võis mitmel müügilaual näha postkaardikaste hinnaga a' üks mk, siis tänavuseks oli postkaardi miinimumhind tõusnud juba 3 margani. Samal ajal on Soome «lama» toonud vahepeal niipalju vanavara turule, et massikaartidegi hulgast võib teha ilusaid leide. Ja praegu ongi õige aeg võõrsile eksinud kaunite Eestimaa kaartide koju toomiseks.

Hinnad on sageli veel mõõdukad ja eks meie ostuvõime peaks tõusma sama kiiresti kui majandus.

Näitusel oli väljas tosinajagu eksponaati, nendest Reijo Eskola «Skaudiliikumine» (Partioliike) üllatas eestlasi mitme eesti skaudi-kaardiga, millistest kahte nägin esimest korda. Mõnus oli aga vaadata teisigi kogusid.

JAAK OTSASON

Saksa okupatsiooniaegseid abimaksevahendeid II

Die Hilfszahlungsmitteln im Ostland II

III SUHKRUTAHT/ ZUCKERSCHEIN

Trükitud neljakeelsena (saksa, läti, eesti ja leedu) 10,9x7,35 cm. Sinine tekst lillakaspruuni tooniga paberil. Nummerdatud.

Suhkrutähele pidi olema märgitud väljaande koht ja selle saaja nimi. See andis õiguse 500 grammi suhkru ostmiseks.

Vesimärk: vertikaalsed lained.

Oli kehtiv kuni 31. 08. 1944. a.

Tagaküljele trükitud «tingimuste» punkt 1. kõlab järgmiselt: RKO korralduse alusel 25. 1. 43. ja 10. 8. 43. preemiade kohta saavad suhkru-tähed põllumajanduse saaduste ära-andmise eest välja antud.

ZUCKERSCHEIN (nicht übertragbar)

Cukura zīme
(nav nododama citam)

5 284717

* Cukraus ženklas
(be teisēs perdunti)

Suhkrutäht
(mitte ülekanav)

Ausgabestelle:

Izdošana vietā / Vāļajande koht / Išdavimo istaiga:

Ausgestellt für:

Izdots / Vāļja antud / Išduotas:

... Pilsma...

Dieser Zuckerschein berechtigt gegen Bezahlung z. Empfang von
Pret šo zīmi ir tiesības saņemt pret samaksu

500 gr
ZUCKER / CUKURA
SUHKRUT / CUKRAUS

See suhkrutäht õigustab osta
Šis cukraus ženklas duoda teisē uz užmokesti gauti

gültig bis 31. 8. 1944 / derīga līdz 31. 8. 1944 / maksev kuni 31. 8. 1944 / galioja ligi 1944. 8. 31 d.

KLEINEISENWAREN- GUTSCHEIN

Nr 186252

Dieser Schein berechtigt zum Erwerb von Eisenwaren im Werte von / Šis zīme dod tiesības iegūt pret samaksu dzelzs preces / See tāht õigustab raamaterjali ostu / Šis pažymėjimas duoda teisēs įsigyti prieš apmokėjimą geležinių išdirbinių vertę / Этот талон даёт право на приобретение железных изделий стоимостью в

RM 0,10

gegen Bezahlung.
vērtībā.
vērtības, tasu vastu.

Missbrauch wird bestraft. / Lianprātības tiks sodītas. / Kuritarvidout karistatakse.
Neteisētas pasinaudojimas baudzīšanas. / Злоупотребления караются.

„Rota“ H. spist. Bgā, Richard Wagner Hb. H.

IV (VÄIKERAUAKAUBA-TÄHT) KLEINEISENWAREN-GUTSCHEIN.

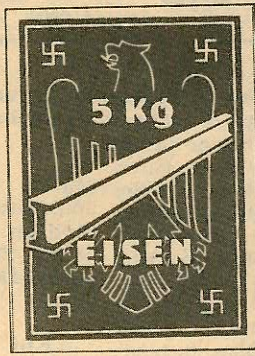
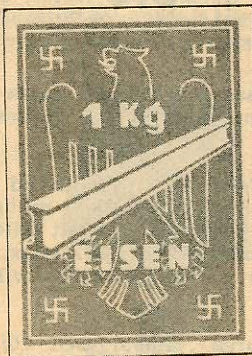
Möödud 15,5x10,7 cm. Saksa, läti, eesti, leedu ja vene keeles. Õigustas peenrauakauba ostu 0,10 RM väärtuses. Nummerdatud. Vesimärk: -OST-OST-.

V RAUA OSTUKUPONGID

Kupongid olid trükitud suurte lehtedena, millest lõigati vajalik kogus kuponge. Seni registreeritud väärtused: 1, 5, 10 ja 25 kg rauda. Kupongid on saksakeelsed (Eisen), suurusega 4x5,7 cm.

1 kg — roheline, 5 kg — oranž, 10 kg — lilla (?), 25 kg — tumehall.

Vesimärk: diagonaalsed lained.

Huvitav on märkida, et käesolevas numbris ära toodud abimaksevahendite esinemissagedus on olnud väga piiratud. Rauda ostukupongid on allakirjutajale ette sattunud 15

aasta jooksul ainult ühel korral.

Suhkrutähed ja väikerauakauba-tähed on tänaseks eesti turule jõudnud arvatavasti Lätist, kus

(Riias) oli ka tõenäoliselt ainus kõigi ida-alade abimaksevahendite trükikoht.

JAAN OTSASON

Mõned vähetuntud keraamilised laulupeomärgid

Laulupeomärgid on meie kogujate hulgas populaarsed ja seetõttu on neid ka rohkem uuritud, kui paljusid teisi märke. Siiski on ka selles valdkonnas võimalikud väikesed üllatused.

Allpool tuleb juttu neljast vähetuntud märgist, mis siinkirjutajale teadmata ettevõtja poolt on valmistatud 1933. aasta x üldlaulupeo mälestuseks. Tegemist on keraamiliste kaelaskandmiseks mõeldud medalitega. Valmistatud on nad helepruunist savist, avers pruuniks värvitud ja siis omakorda kuldvärviga kaetud. On säilinud ka kandmiseks kasutatud sini-must-valge kitsas pael.

Edasi siis märkide kirjeldus:

1. Neiu pea rahvusliku peakattega. Pea all kolmnurksel pinnal number «X». Pea kohal kolmnurksel pinnal arv «1933», sellekohal auk paela jaoks. Kõrgus 59 mm, laius 38 mm.

2. Neiu pea rahvusliku peakattega. Pea all ristkülikul tekst «ÜLD-LAULUPIDU», selle all ristkülikul «19x33». Ülal kand paela jaoks. Kõrgus 63 mm, laius 49 mm.

3. Lüüra, mille keeltele on paigutatud peakatteta pea. Lüüra jalal arv «x». Lüüra kohal ristkülikul tekst «ÜLDLAULUPIDU». Ülal kand paela jaoks. Kõrgus 58 mm, laius 41 mm.

4. Ümmargune medal, mida ümbritseb 11 mm laiune raam. Raami sees rahvariites neiu (pea, õlg ja käsi), kes hoiab käes lüürat. Neiu ees vabal pinnal ülalt alla kolmes reas: «19 — 33 — X». Lähimõõt 69 mm. Ülaosas auk paela jaoks.

Ehk keegi teab midagi lähemalt nende märkide vamlitajast ja levitamistest?

ÜLO KIILER

Supelustshek

7039

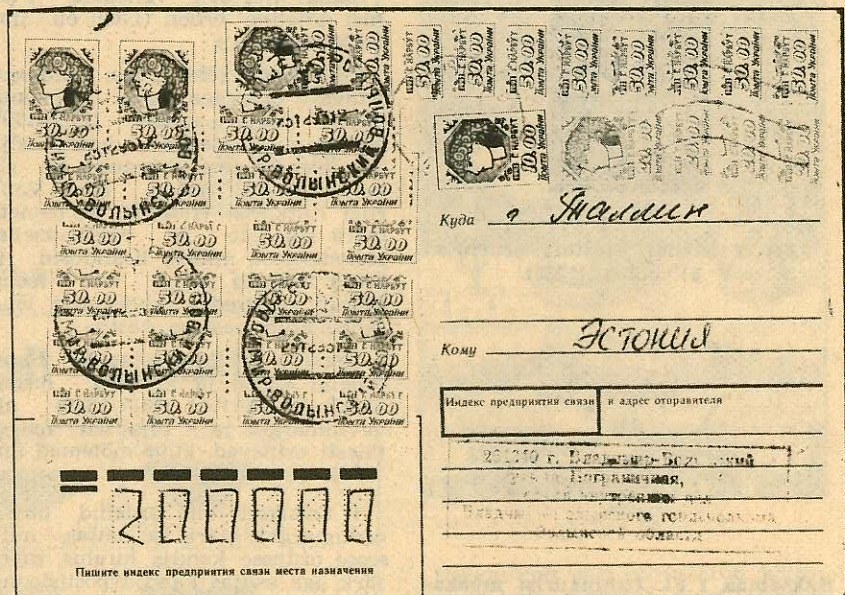
Supelustshek võib ehk pärit olla I MS eelsest-järgsest Tallinna Kadrioru supluspaviljonist?

Kas suudab keegi täpsustada?

Siit nurgast ja sealt nurgast

13. märtsil oli Jõgeval kasutusel kõrvaltempeel Jõgeva Kaitseliidu I näituse puhul.

— Inflatsioonikajastus Ukrainast.

Vaid ca aasta varem piisas kirja Eestisse saatmiseks postmargist nimiväärtusega 30.

Esimese Hoburaudtee Kooperatiivi pilet Nevski prospekti marsruudil maksis omal ajal 3 kopikat. Iga konduktori jaoks olid trükitud omad piletid (konduktor nr. 16). On näha, et trükitöö oli sajandivahetusel väga odav.

Rootsi postkaardituru hinnarekord tõusis mõni aeg tagasi 20 200 kroonile. Selle hinnaga müüdi kõva võidupakkumise järele varim Rootsi vaatekaart, mis oli pärit aastast 1885.

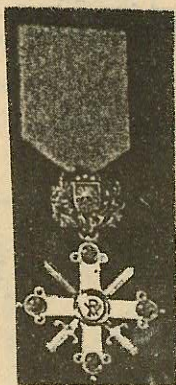

Mõõgad teenetemärkidel

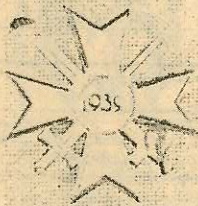
Paljudel teenetemärkidel võime märgata ristatud mõõkasid. Tavaliselt arvatakse, et sellisel juhul on tegemist sõjaliste aumärkidega ja mõnikord tehakse veel järeldus, et mõõkade puudumine näitab, et tegemist on tsiviilmärgiga.

Kuidas on lugu tegelikult? Selgub, et asi on küllaltki keeruline. Allpool püüamegi vaadelda peamisi variante, mil kasutatakse teenetemärkide juures ristatud mõõkasid.

Klassikalise mõõkade paigutusega aumärke:

Läti Vabariigi Viesturi ordeni
V kl. märk (1938).

Saksamaa I kl. Lahingurist mõõkade (1957. a. modifikatsioon).

1. Mõõgad näitavad, et tegemist on sõjaväelise teenetemärgiga. Sellise märgi näiteks on Poola RV medal «Relvajõud Kodumaa Kaitsel», mida annetati sõjaväelastele väljateenitud aastate eest (3 järku). Samal ajal näiteks Tšehhoslovakkia SV sõjaväeline medal «Teenete eest kodumaa kaitsel» (1955) on ilma mõõkadeta.

2. Mõõgad näitavad, et tegemist on teenetemärgiga sõjast osavõtu eest (anti igale osavõtjale). Sellise märgi näiteks võib olla Austria-Ungari rist Bosnia-Herzegovina okupeerimise eest.

Kuid ka siin tuleb ette piiranguid. Näiteks Läti Vabariigi medali «Vabastuslahingute 10. aastapäeva auks» (1928) said ristatud mõõkade-ga lindil vaid sõjaväelased. Sõjast

osavõtnud tsiviilisikud said medali ilma mõõkadeta.

Saksamaal asutati 1934. a. Aurist I maailmasõjast osavõtnuile. Mõõkadega risti said rindevõitlejad, ilma mõõkadeta teised sõjast osavõtnud.

Samal ajal on näiteks NSVL medal «Võidu eest Saksamaa üle 1941—45» ilma mõõkadeta.

Eesti Vabadussõja mälestusmärgil (1920), mis annetati Vabadussõjast osavõtnuile, on küll ristatud mõõgad, kuid peidetud medali tagaküljele.

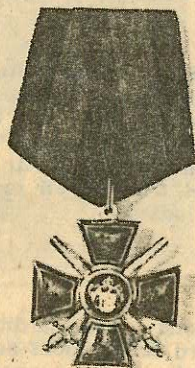
3. Mõõgad näitavad, et tegemist on sõjas või muus relvakonfliktis osutatud teenete või vaprus eest annetatud märgiga. Siin võib olla tegemist spetsiaalse ülnimetatud põhjusel autasustamiseks mõeldud märgiga, nagu näiteks Läti Vabariigi Karutapja sõjaline orden. (1919).

Samal ajal aga Venemaa Püha Jüri sõjaline orden (1769) oli ilma mõõkadeta.

Võib olla tegemist aga üldkasutatava ordeniga, nagu Venemaa Püha Anna orden (1736/1797), millele autasustamise korral sõjaliste teenete eest lisandusid ka ristatud mõõgad. Jällegi Eesti Vabariigi Kotkarist (1928/36) oli teenetemärk sõjaliste ja riigikaitseliste teenete eest, millele lisandusid ristatud mõõgad juhul, kui teened osutati «teotsedes relvastatud jõuga relvastatud vastase vastu».

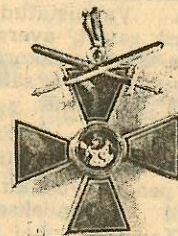
Samal ajal Suurbritannia Sauna ordenil (1899) ja Preisi ordenil «Pour le Merite» (1817/1842) olid tsiviilmärgid ja sõjalised märgid täiesti erinevad, kuid mõlemad ilma mõõkadeta.

4. Esialgselt olid ordenid lihtsalt ordumärgid. Märk ise näitas, millisesse orduisse kandja kuulus, märgi järk aga osutas kandja positsioonile orduis, n.ö. auastmele. Mõõkadega märk näitas, et vastav aste oli saavutatud sõjaliste teenete abil. Kui nüüd aga seda kavaleri au-

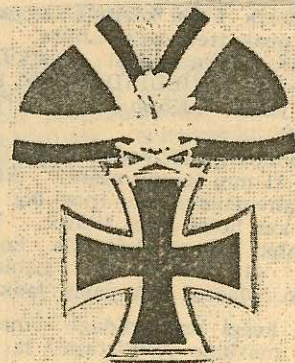

Venemaa Püha Vladimiri ordeni
IV järku märk.

tasustati sama ordu kõrgema astme tsiviilmärgiga, siis vastavalt kehtivale korrale ta madalamat märki enam ei kandnud (ei saa ju korraga olla mitmes auastmes). Et aga sõjalised teened olid auväärsamad kui tsiviilteened, siis tekkis soov kuidagi ära näidata ka varasemaid sõjalisi teeneid. Selleks kujunes välja järgmine süsteem. Tsiviilteenete aumärk oli mõõkadeta, sõjaliste teenete eest antavat märki kaunistasid ordeni keskkoha läbivad ristatud mõõgad. Kui nüüd

Venemaa Vladimiri ordeni rist tsiviilteenete eest, mille kandjat on varem autasustatud sama ordeni sõjalise ristiga.

Saksamaa Raudristi Rüütlirist tammelehise ja mõõkadega.

sõjaliste teenete märgi kavalier sai sama ordeni kõrgema märgi tsiviilteenete eest, siis kaunistasid seda märki märgi kohal ülaosas asuvad ristatud mõõgad, mis viitasid varasematele sõjalistele teenetele. Nii selgub, et ka mõõkade paigutus märgil võib olla paljuütle. Venemaal näiteks Püha Vladimiri ordenil (1782) olid sõjaliste kangelastegude eest autasustamisel alles 1855. a. märgi keskkoha läbivad ristatud mõõgad. Kui autasustatut oli varem sama ordeni mõõkadega märk, siis kõrgema tsiviilmärgi saamisel kanti seda märgi kohal paiknevate ristatud mõõkadega. Alates 1870. a. kadusid ülaosas olevad mõõgad ja asi lahendati nii, et mõõkadega aumärke kanti ka sama ordeni kõrgema märgi kandmisel.

EV Kotkarist lahinguliste teenete eest.

Eesti Vabariigi teenetemärkide kandmise juhendites (1939) on öeldud: «...teenetemärgi omanik, kellele on annetatud sama...teenetemärgi kõrgema klassi märk, kannab ainult viimast. Erandiks on...Kotkaristi teenetemärk mõõkadega...». Mõõkade asetus Eesti Vabariigi Kotkaristil on omapärane: ristidel on mõõgad risti kohal (nagu ülalmainitud varasemaid sõjalisi teeneid meenutavatel tsiviilmärkidel), tähel aga keskel, tähe kesk-

punkti läbivalt (nagu tavalistel sõjalistel aumärkidel)!

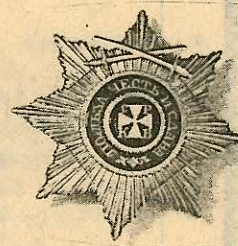
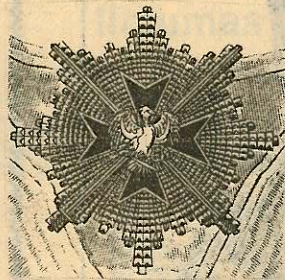
5. Mõõgad näitavad aumärgi klassi.

Sellist võimalust on kasutatud Saksamaal Raudristi II maailmasõja aegsel variandil.

Raudrist (1813) taastati 1939. 4-järgulisena, kuid lõplikul kujul oli tal 8 järku. Madalaim oli Raudristi II järk, sellele järgnes I järk, millest omakorda kõrgem oli Raudristi Rüütlirist. Rüütliristist järg-

miseks sai 1940.a. Rüütlirist tammelehisega ja sellest omakorda kõrgemaks 1941.a. asutatud Rüütlirist mõõkadega tammelehisega. Nii et siin on tegemist puhtsõjalise aumärgiga, millel mõõgad on vaid ühe järgu eritunnuseks. Kahel kõrgemal järgul jäid mõõgad alles, lisandusid veel briljandid ning lõpuks veel kuldne tammelehis. Kõrgeim aste, Raudristi Suurrist, oli mõõkadeta.

ÜLO KIILER

3 MÕÕKADEGA ORDENTITÄHTE:

1. EV Kotkaristi täht.
2. Venemaa Vladimiri ordeni täht sõjaliste teenete eest.
3. Venemaa Vladimiri ordeni täht tsiviilteenete eest, mille kandjat on varem autasustatud sama ordeni märgiga sõjaliste teenete eest.

Läti ületrükkivõltsing

1992. a. novembris tulid Riia 50. ja 52. sidejaoskonnas müügile 1000-kopikased ületrükkimargid, mis näisid sarnased 23. 12. 1991. ilmunud väljaande markidele. Margid on siiski väikeste erinevustega: «T» sõnas «Latvija» puudub taldmiku vasak pool ja «katuseräastad». Ka «L»-i ülatipp on robustselt tõmp.

Alul arvati, et tegu on esialgse ületrüki järeltiraažiga. Järelepärimise peale Läti Posti filateliaosakonnast 11. 2. 93. teatati aga, et need on võltsingud. 12. 2. 93. kontrolliti nimetatud sidejaoskondi ja kõrvaldati margid müügil.

Neid nn. «Peterburgi võltsinguid» müüsid postiametnikud omal arvel posti kahjuks. Suur osa nendest markidest olid ca 4 kuud pidevalt kasutusel. Ka pärast 12. 2. 93. on kirju nende võltsitud markidega margistatud.

Olümpiamargid

Norra andis Lillehammeri olümpiamängude auks välja 10 kunstnik Bruno Oldani poolt kavandatud postmarki. 2 esimest ilmusid 1992.a. 2 olümpiatule-teatejooksu avapäeval 27.11.93 ja kuus ülejäänud olümpiamängude avapäeval 12.02.94.a.

*

26.10.93. anti ka Inglismaal välja kleeps-postmargid. Selleks on 20 postmargist koosnev margivihik.

Tutvustame kirjandust

HANNU HYTÖNEN: LOETELU MARTTA WENDELINI KUJUNDATUD POSTKAARTIDEST

Kataloog kõigist M. Wendelini postkaartidest ilmus nüüd juba teist korda. I trükk oli müügil kümme aastat tagasi ja on juba ammu läbi müüdud. Loetelu on saanud ka tublisti täiendust. I trüki 950-le teemale on lisandunud veel 42, sealjuures ka kõigi postkaartide pildid esitatud värvilistena. Raamatu lõppu on lisatud loetelud kõigist M. Wendelini poolt illustreeritud trükistest.

Loetelu on kaunistuseks igale raamatukogule.

Trükitud Vammalas 1993. a. 272 lk. Hind 250 marka.

*

SUOMEN POSTIMERKKILEHTI nr. 1.94.

Numbris on rida huvitavaid postiajaloolisi lühiartikleid, pikem (6 lk.) kirjutus kreeka olümpiaväljaannetest (1896 ja 1906) ja ülevaade Helsingi vallutamise 1918. aastal (postisaadetiste analüüs). Väino Karmi poolt on kirjutis Eesti margivihikust «Mare Baltikum» koos eri vihikutüüpide koondtabeliga Eesti teemal: «Eesti sõdurite liit Soomes» kirjutab ka August Leppä, ning «Viljandi tempel 21.8.—4.11.1992.» — Ants Tagel.

Uudiseks on informatsioon, et Tartus elavat inimest, kes oleval osalenud Tartu 1942.a. Postmargi Päeva eritempliga tembeldamises, Seni on väidetud, et kõik 1942.a. «Tag der Briefmarke» tembeldused on tehtud Saksamaal, Berliinis. Kui siia lisada veel 2 «Eesti Filatelistit» lehekülge, võib hinnata antud numbri eriti eestilembeseks.

*

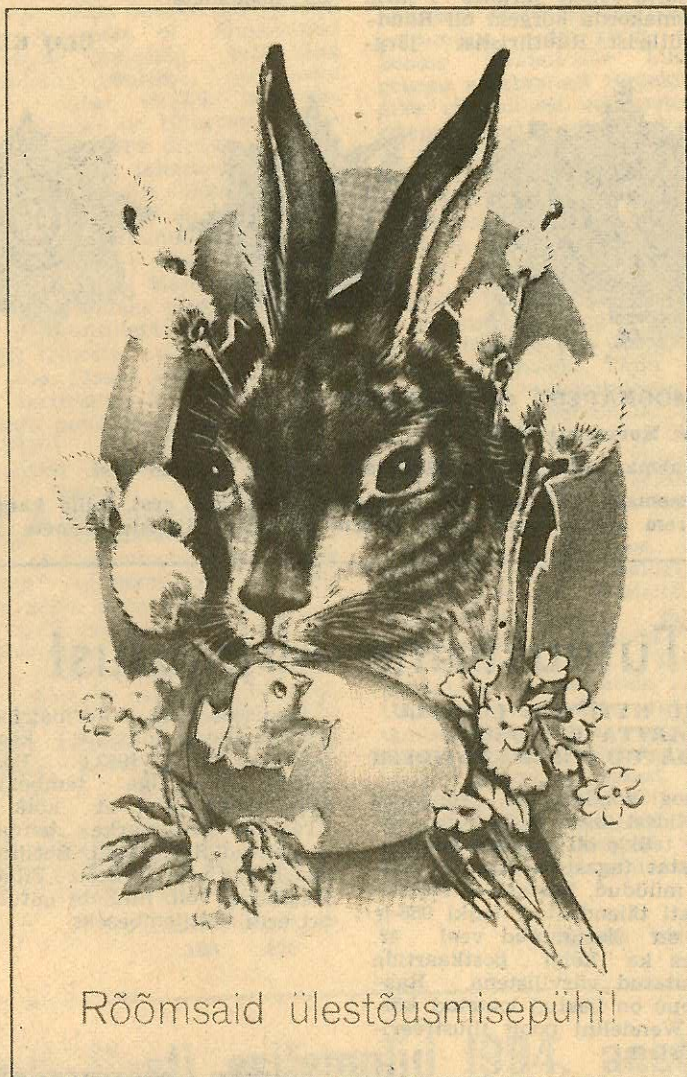
SUOMEN POSTIMERKKILEHTI nr. 2/94.

Esa Mattilalt on artikkel, mis ka meile palju huvi pakub: «Post Vene ja Preisi kaudu välismaale», rohkem kui kolmel leheküljel. Ka Reijo Nummela «Sõja ajaks kõrgendatud postitaksid» on lugemist väärt. Järgneb mitu postiajaloo ainelist lühiartiklit ja loetelu parandatud ja võltsitud objektide tundemärkidest.

Pikem kirjutus on ka Jorma Lindebladilt «Kopikaväärtuselistest postimaksevahendite kasutusest». Lisaks veel peotäis erialasemaid filateliaküsimusi, ja tavakohaselt rikkalikult turukommentaare.

«Eesti Filatelisti» lehekülgedel on lühiluude kõrval täielikud Eesti postitariifid alates 20.11.93. Endel Pajula Amblast tutvustab lühiartiklis eesti Amor-posti.

«Hiiu Koguja» toimetuse soovib kõigile lugejaile
HÄID LIHAVÕTTEPÜHI!

ABOEX-94

Soome tänavuse filateliaaasta üheks tippsündmuseks on 18.–20.03. Turus toimuv Aboex-94 — filateliaanäitus. Igal näitusepäeval on oma eritempel: 18.03. Jäälõhkuja ms. Fennica, 19.03. Informatsioonisatelliit ja 20.03. Paavo Nurmi ausamba motiivid.

«Hõbevalge» tegi aastakokkuvõtteid

1993. aasta jooksul oli Hõbevalge-kooskäämiskohaks igal teisipäeval kohvik «Vigri» Narva maanteel. Suvel tehti pikem 3-kuuline suvepaus. Klubi märkimisväärsimaks töösuunaks oli näitustel osalemine ja näituste korraldamine. Aasta jooksul võtsid klubi liikmed osa rohkem kui 15 näitusest, sealhulgas oldi organisatoreiks «Balti Mere Mängude» kollektsioonide näituse läbiviimisel, korraldati rida temaatilisi näitusi Tallinna Kodulinna Majas ja osaleti aasta tippnäitustel: Estonia'93, Filatelia'93 ja Mare Baltikum'93. Kogu toodi mitmed hõbe-, hõbetatud pronks- ja pronksmedalid.

Jätkati traditsioonilisi sõprusidemeid Soome postkaardiühinguga «Apollo» ja Päijät-Hämeen Numismaatikutega.

Esimees J. OTSASON

Kuulutused

Ostan Eestimaale saadetud Petrogradi numbritemplitega kustutatud postisaadetisi. On olemas ka väga laias valikus vahetusmaterjali. Kirjad aadressil: 0090 Tallinn, pk. 376. P. Number.

Ostetakse tähtitud postisaadetisi, mis on lähetatud Eesti Vabariiki ajavahemikul 1918–1940. Kirjad aadressil: 0090 Tallinn, pk. 376. E. Vabar.

Ostan tempelmarke ja vanu (1918–1945) dokumente koos neil kustutatud tempelmarkidega. Kirjad aadressil: 0090 Tallinn, pk. 376. T. Mark.

Ostan puhtaid ja postiringes olnud NSV Liidu Sideministeeriumi linnuümbrikke (tervikasju). Võimalik on vahetus. Toomas Jüriado, postkast 88, EE2400 Tartu.

Tellimused rahakaardiga 4,5 kr (nr. + postik.) saata aadressil EE3200 Kärkla pk. 4. E. Viigipuu.

Aastatellimus välismaale maksab Soome 60 FIM-i aastas ja mujale 15 USD aastas. Tellimused koos pangalekande koopiaga saata toimetaja aadressil EE0090 Tallinn, pk. 376. Arveldusarve: Suomen Postipankki He 19915 173.

Toimetaja Jaan Otsason

Toimetuse aadress:
EE0090 Tallinn, pk. 376
Väljaandja: AS HISAR LTD.
aadress EE3210 PÜHALEPA, Palade.

Kärkla trükikoda, 03. 94.
Tell. 173. 800. Maht 1 trkp.

Hind 3 krooni.